

Leekster Courant *Het album amicorum voor Mr. Th. P. Zwart*
27-04-84

Een boek bij een afscheid

Op vrijdag 30 maart nam Mr. Th. P. Zwart afscheid als burgemeester van Leek, na bijna tweeëntwintig jaar zijn beste krachten aan deze gemeente te hebben gegeven. Ter gelegenheid van dit afscheid werd hem een album amicorum overhandigd, met bijdragen in woord en beeld - gedichten, verhalen, herinneringen, beschouwingen, foto's, tekeningen en etsen - van enkele tientallen medewerkers uit Leek en de naaste omgeving.

't Boek van Zwart, een fraai uitgevoerd, gebonden werk van ruim honderd pagina's, werd geredigeerd door Jur Engels en Jan Kooistra en verscheen, onder auspiciën van het Bureau Culturele Zaken der gemeente Leek, bij Uitgeverij/Drukkerij de Wieck te Zevenhuizen. We citeren uit het Woord Vooraf:

„Dank zij de spontane reacties van velen ontstond in korte tijd een boek dat een uniek document genoemd mag worden van wat in Leek en Omstreken artistiek haalbaar is. De verzorging van het project was in handen van een drukker met de aloude liefde voor het vak.

't Boek van Zwart is in diepe genegeheid opgedragen aan een burgemeestersechtpaar dat zich buitengewoon sterk heeft ingezet voor het eige-

terkwartier aan publikaties heeft voortgebracht en welke rol het speelt in het werk van anderen, niet uit de streek zelf afkomstig. De rol blijkt groter te zijn dan menigeen zal vermoeden.

Kooistra gaat tevens in op de tegenstelling tussen stad en platteland en op de miskennis van veel regionale cultuur door de landelijke kritiek en door de officiële literatuurgeschiedenis, welk punt hij ook in zijn boek **Hendricus Prakke en Het open veld** (Meppel 1983) reeds diepgaand aan de orde had gesteld. Inderdaad wordt in de Randstad veel over het hoofd gezien van wat daarbuiten plaatsvindt en een beschouwing over „Streekliteratuur” als indertijd Prof. Dr. W. J. M. A. Asselbergs (Anton van Duinkerken) heeft geschreven in het negende deel van de **Geschiedenis van de letterkunde der Nederlanden** ('s Hertogenbosch/Antwerpen/Brussel

z.j.) zal nog wel geruime tijd een uitzondering blijven. Kooistra geeft blijk van een grote belezenheid op het gebied van de gewestelijke literatuur, geschiedenis en folklore en beschouwt bovendien tal van feiten en omstandigheden in een breed perspectief, waarbij treffende citaten zijn betoog illustreren. Ongetwijfeld zal hij, ter wille van de ruimte, de lust om nog veel meer te citeren, vaak hebben moeten bedwingen.

Achter in het boek staan, verkleind, alle rijmprenten afgedrukt die tot nu toe zijn verschenen als uitgave van de Literaire Kring Leek, terwijl bio- en bibliografische gegevens over allen die aan het boek hebben meegewerkt, de uitgave besluiten.

Hermann Löns heeft in **Der letzte Hansbur** geschreven: „De Mensche van ejner Frouwen geboren levet ejne korte Tidt unde is vull Onrowe”. In deze korte tijd en te midden van deze onrust kan een boek een rustpunt zijn en meehelpen, het leven draaglijker te maken. Zeker geldt dit voor een boek, dat met zoveel toewijding werd samengesteld en verzorgd.

JOHAN VAN DELDEN

't Boek van Zwart is in diepe genegenheid opgedragen aan een burgemeestersechtpaar dat zich buitengewoon sterk heeft ingezet voor het eigene van onze regio, zonder daarbij de aansluiting aan het heden uit het oog te verliezen. Verbondenheid kortom met de mensen van toen, van nu en door dit boek naar wij hopen ook met hen van de toekomst".

In Leek ontmoeten elkaar drie regionale culturen. Deze Groningse gemeente grenst aan de zuid-oostzijde onmiddellijk aan Drenthe en is in het westen niet zo verlegen van het gebied der Friese Wouden. Het is mede door deze omstandigheden lange tijde 'n ideaal van de heer Zwart geweest, een project tot stand te zien komen waarin het Fries, het Gronings en het Drents naast elkaar zouden functioneren en waarin de betrekking tussen de regionale culturen centraal zou staan. Met de verschijning van 't Boek van Zwart is deze wens weliswaar niet geheel vervuld, maar is toch een daad gesteld die op waardige wijze aan genoemd verlangen appelleert.

De bijdragen in dit boek zijn voor een deel historisch en sociologisch, voor een deel bellettristisch van aard. Zonder naar volledigheid te streven, noemen we enkele bijdragen in het bijzonder. Dr. H. G. W. van der Wielen schrijft over de ontwikkeling van de volkshogeschool Allardsoog en de betekenis daarvan ook en vooral voor het Westerkwartier.

Alida de Vries schetst een beeld van het dorp Zevenhuizen, vroeger en nu. Iwe H. Postema vertelt nostalgisch over de eens woudrijke streek tussen Leek en Tolbert, waar nog rond de eeuwwisseling de denbossen domineerden over de pas ontgonnen landbouwgronden. Verhalend proza, in streektaal of landstaal, schreven o.m. Pyt Damsma, Reinder Hovinga en Egge Wieringa, gedichten o.m. M. Streerland, Epko H. Bult, Jan Kooistra en Jur Engels. De talrijke illustraties (we noemen slechts die van Jan Ernst Douma, Ronald Medema, Daniël Beuker en Rika Thie-Janssen) verlenen het boek een aparte bekoring. Gevarieerd is bovendien de weergave der teksten: in druk, in handschrift, in typoscript en gekalligrafeerd, voor welk procédé stellig met reden is gekozen.

Een belangrijke bijdrage aan het boek is het hoofdstuk „Boek en boekkunst in en om Leek”, van de hand van redacteur Jan Kooistra. De inhoud van het album amicorum wordt hierdoor in een ruimer verband geplaatst en wint zo aan betekenis, ook voor diegenen, die met Leek in het bijzonder niet of minder nauw zijn verbonden. Het betoog van Kooistra is in feite een regionale literatuurgeschiedenis, waarin hij uitgebreid nagaat wat het Wes-